

KIRKEGÅRDENS GRØNNE BUND

Af kirkegårdsinspektør *M. Falmer-Nielsen*

Den danske kirkegård er med rette kendt ude i verden som den grønne kirkegård. Dette image er det vore kirkegårdsforvaltende myndigheds meget vigtige opgave at værne om og søge kultiveret og forfinet til det fuldstændige. Ønsket om en rationel drift frister til forenkling men faren for sterilisering af kirkegårdsmiljøet er nærliggende, ral og grus er let og billigt at sprøjte rent, ligesom maskinklippede græsarealer er økonomiske attraktive.

I denne situation må den gartnerisk fagligt beviste kirkegårdsleder eller bestyrelse, udnytte de muligheder som vort omfattende plante-materiale giver til løsning af såvel æstetiske som vedligeholdelsesmæssige problemer. Vore forgængere har vist det på forbilledlig måde med vedbendklædte tuegrave og vedbendkransede liggende gravmælder på en smuk og værdig måde markerer gravens placering, en abstraktion over disse motiver kan give værdifulde løsninger.

En misforstået soignering af kirkegården har ofte taget livet af mange velmenende forsøg på at gøre kirkegårde og gravsteder grønnere, smukkere og frodigere, alfa og omega for den grønne bund er først og sidst, fred og ro.

Her skal kun peges på nogle ganske få eksemplarer af det store sortiment af bunddækningsplanter der kan komme på tale til såvel kirkegårdens parkmæssige arealer som til egentlige gravsteder. De her omtalte er alle villigtvoksende planter under de fleste forhold, når det blot iagttages at en væsentlig forudsætning for et godt resultat, er et grundigt forarbejde i form af jordkultivering, tilførelse af sphagnum, nåle eller bladjord og en pínlig rengøring af plantestedet for flerårig ukrudt hvoraf særlig skvalderkål, brændenælder, tidsler og kvikgræs er ondartet idet en ukrudtsbekæmpelse af disse arter efter plantningen er praktisk taget umulig uden at skade den blivende bundplantning.

Asarum europæum

Hasselurt som dens danske navn lyder, er en noget overset plante til kirkegårdsbrug, men ikke desto mindre må den fremhæves som en af de mest værdifulde bunddækningsplanter vi har. Dens stedsegrønne, glinsende, mørkegrønne, tallerkenformede blade giver en meget smuk bund under alle de træer og buske der almindeligvis forekommer på vore kirkegårde.

Planten opnår afhængig af vækstforholdene en højde på ca. 10-15 cm og kan dels ved frøspredning og dels ved rodsud dække bunden fuldstændig og holde den uønskede vegetation borte. *Asarum* trives fra dyb skygge til halvskygge men holder ikke af fuld sol idet bladene da vil udtørre, blive slappe, matte og gule. Den er ret tolerant overfor jordbundsforholdene, men ynder ikke en for stiv, kalkrig og kold jordbund, idealet er en letmuldet blad- eller nålerig bund.

Hedera helix - Hedera helix hibernica

Vedbend er kendt af enhver fra besøg på ældre danske kirkegårde, den er næsten blevet et symbol for den danske kirkegård og optræder f.eks. gang på gang som ornamentering på grottesten udhugget i sandsten. De smukkeste vedbendplantninger træffes som regel netop på ældre gravsteder hvorover freden hviler, for vedbenden er vel nok den bunddækningsplante der først af alle fordrer absolut fred for indgriben med skuffejern og rive. Der må ses stort på nedfaldent løv og mindre frøukrudt de første par år, kun grovere ukrudt må bortluges med håndkraft således at rankerne ikke beskadiges.

Vedbend kræver næppe nogen beskrivelse, men der kan være grund til at gøre opmærksom på det utal af varieteter der findes inden for de to arter, småbladet og storbladet vedbend. Generelt er de småbladede typer langsomtvoksende, fladt nedliggende og har gennemgående de

smukkeste bladformer og tegninger, medens storbladet vedbend meget vel kan skyde ranker på både halve og hele meter og meget hurtigt lægger lag på lag, således at plantningen kan opnå en anseelig tykkelse og naturligtvis udelukke al anden vegetation.

Ikke alle typer er fuldt hårdføre ligesom der kan være en difference i forholdet til lys og skygge og ved større plantninger må man sikre sig varietetens egnethed til den givne opgave.

Vinca minor

Vintergrøn eller singrøn er den letteste af de her omtalte bunddækningsplanter at dyrke, ligesom det er den mest "publikumsvenlige" idet den kendes af de fleste fra haver hvor den findes både som egentlig bundplante i busketter, som kantplante og som stenhøjsplante. Den passer i miljøet sammen med de øvrige bunddækningsplanter og smukke beplantninger kan skabes med dem som element. Også vinca optræder i flere varieteter, men den almindelig kendte *Vinca minor* har mørkegrønne, glatte, pileformede blade og blå iøjnefaldende blomster i det tidlige forår. Den udmærker sig ved at kunne trives under stort set alle forhold bortset fra på meget tørre steder og er mere tolerant overfor almindelig gravstedsrengøring end de fleste andre bunddækningsplanter, den vil under de rette forhold blive meget frodig og måske for dominerende, men tåler i så fald en meget hård tilbageskæring i det tidlige forår, en foryngelseskur der iøvrigt kan være anbefalelsesværdig under alle forhold.

Cotoneaster dammeri var. radicans

Blandt det utal af dværgmispel der findes, må man som kirkegårdsfagmand først og fremmest rette blikket mod *Cot. dammeri* når talen er om bunddække. Som supplement til de øvrige her nævnte er den fortrinlig idet den såvel i vækst og bygning som i farve og blomstring er i harmoni med disse.

Cot. dammeri har små, let læderagtige blade, der i foråret et lyst grønne, men alt efter lysforholdene i sommerens løb mørknes betydeligt for i efterårets løb at antage høstfarver som holder sig vinteren igennem og først i det ganske tidlige forår sker et delvist bladskifte. Når planten udsættes for bar frost og stærkt forårslys kan der opstå svidninger af bladene der kan skæmme dens udseende i en periode. Dens lange grene er tæt nedliggende og forgrenende og herved kan den fordele sig over store områder og har i kraft heraf en betydelig jorddækkende evne. Af hensyn til rankernes mulighed for at slå rod og dermed yderligere befæste plantens muligheder er det vigtigt at jordoverfladen er let og jordforbedring med sand og sphagnum kan anbefales, ligeså bør evt. vissent løv have lov at blive liggende idet dette jo netop er med til at skabe de gunstigste vilkår for bunddækningen.